

שאלון חידון הארץ ומצוותיה - שלב ראשון

נבחן יקר, יישר כוחך על השקעתך ועל לימודך את החומר למבחן, כה לחי!

הנחיות לנבחן:

1. יש לרשום שם על טופס התשובות, טופס בלי שם לא ייבדק.
2. לפניך 40 שאלות, 30 שאלות על מסכת פאה, ועשר שאלות על חוברת המונחים, יש לענות על כולן.
3. יש רק תשובה אחת שמתקבלת, יש לענות את התשובה הנכונה ביותר.
4. המבחן הוא מבחן רב-בְּרָרָה ('אמריקאי'), יש לסמן את התשובות בטופס התשובות בלבד.
5. יש לקרוא את כל השאלה עד תומה ולאחר מכן לענות עליה.
6. אין להשתמש בחומרי עזר במבחן כלל.
7. משך המבחן- שעה וחצי.

בהצלחה רבה!

1. האם זריעה של דלעת בתוך שדה של חמניות יכולה להיחשב הפסק לעניין פאה?

- א. תלוי בבעלות על השדה; אין משמעות למינים הנזרעים.
- ב. כן.
- ג. שטח קטן של הדלעת הוא הפסק, ושטח גדול אינו הפסק.
- ד. לא.

2. מהו 'מירוח הכרי'?

- א. הרחת התבואה.
- ב. העברת התבואה מן הבית למחסן.
- ג. גמר המלאכה בתבואה.
- ד. זריעת התבואה.

3. מה נחשב להפסק בין שדות תבואה לעניין פאה?

- א. נחל.
- ב. דרך היחיד.
- ג. שדה בור.
- ד. כל התשובות נכונות.

4. מה הדין במקרה שעומר שנשכח סמוך למחרשה?

- א. הוא נחשב לעומר שנשכח וחלים עליו דיני שכחה.
- ב. הוא אינו נחשב לעומר שנשכח ולכן אין חלים עליו דיני שכחה.
- ג. מקרה זה נתון במחלוקת במשנה.
- ד. אם מדובר בעומר קטן, הוא נחשב שכחה, אך אם מדובר בעומר גדול, הוא אינו נחשב שכחה.

5. מהו 'רוב הענווה'?

- א. ברכת היבול.
- ב. רוב הענבים הנבצרים.
- ג. רוב האנשים בעלי המידות הטובות.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.

6. מאיזה שלב מותר לכל אדם, גם מי שאינו עני, ללקוט לקט, שכחה ופאה מן השדה?

- א. מזמן שהבעלים מכריז שמותר.
- ב. אין הגבלה לשלב זה, ומותר ללקט בכל עת שרוצים.
- ג. מסוף העונה.
- ד. לאחר שילקטו ממנו העניים, הזקנים והחלשים.

7. מה הכוונה 'המדל בגפנים'?

- א. מי שחותר את ענפי הגפנים.
- ב. מי שכורת חלק מן הגפנים.
- ג. מי שצובע את הגפנים.
- ד. מי שבוצר את הענבים.

8. מהו 'כרם רבעי'?

- א. כרם שיש בו ארבע שורות.
- ב. כרם שיש בו ארבע גפנים.
- ג. ארבעה כרמים הסמוכים זה לזה.
- ד. כרם בשנתו הרביעית.

9. מדוע בדלית ובדקל בעל האילן מחלק את הפאה?

- א. כדי שהעניים לא ייפגעו.
- ב. כיוון שיש להם מעט פירות.
- ג. כיוון שיש להם הרבה פירות.
- ד. כך נוח יותר לבעל האילן.

10. מהו גובה הגדר המינימלי הנדרש כדי שתיחשב להפסק בין אילנות לעניין פאה?

- א. עשרה טפחים.
- ב. אין שיעור מוגדר.
- ג. שלושה טפחים.
- ד. ארבע אמות.

11. איזה תנאי אינו נכלל בתנאים המחייבים גידול חקלאי בהשאת פאה?

- א. גידול שמשמש למאכל.
- ב. לוקטים אותו בפעם אחת.
- ג. גדל בקרקע.
- ד. אין מכניסים אותו ל'קיום'.

12. אדם הקוצר שדה תבואה של אותו המין בכמה שלבים, מה דינו לעניין פאה?

- א. פטור מנתינת פאה.
- ב. חייב לתת פאה מכל קציר וקציר.
- ג. עליו להודיע לעניים מתי הוא מסיים לקצור.
- ד. חייב להשאיר רק פאה אחת בסיום הקציר.

13. האם מותר לעשיר לתפוס פאה בעבור חברו העני?

- א. מותר, הוא יכול להפקיר את נכסיו ולהיות עני באותו הרגע.
- ב. אסור, הפאה מיועדת רק לעניים, ורק מי שהוא עני בפועל יכול לזכות בה.
- ג. מחלוקת במשנה.
- ד. אם כל העניים מסכימים – מותר, אם אינם מסכימים – אסור.

14. מהו 'הטופח'?

- א. כלי שמשמש להשקייה.
- ב. חומר שמשמש להתפחת מזון.
- ג. כלי שמשמש לדישון האילנות.
- ד. תשובות ב' וג' נכונות.

15. מהי עוללת?

- א. אשכול שכל ענביו מחוברים לשדרה המרכזית שלו.
- ב. אשכול שכל ענביו נפלו ממנו.
- ג. ענבים שהתעללו בהם.
- ד. זיתים שלא הבשילו.

16. האם אדם שיש לו מאה ושמונים זוז יכול לקבל מתנות עניים?

- א. כן.
- ב. אם הוא סוחר בהם, הוא אינו יכול לקבל.
- ג. הוא יכול לקבל רק עוד עשרים זוז נוספים ותו לא.
- ד. תשובות א' וב' נכונות.

17. מהי הכמות המינימלית של מזון שיש לתת לעני שעובר ממקום למקום?

- א. כמות של לחם לשבוע.
- ב. לפי הכמות שהוא דורש.
- ג. תלוי בכמות הלחם שישנה בקופה הציבורית.
- ד. מזון לשתי סעודות.

18. אדם התולש בצלים מן השדה על מנת למכרם בשוק, האם הוא יכול להשאיר מהם פאה על בצלים שמכניס לגורן?

- א. לא מכניסים בצלים לגורן.
- ב. לא, כי לשוק הוא לוקח בצלים לחים ואילו בגורן הוא שם יבשים.
- ג. כן, מדובר באותו מין.
- ד. כן, בתנאי שיודיע לעניים מתי הוא משאיר להם פאה.

19. האם מותר לעשיר שנמצא בדרך ליטול מתנות עניים?

- א. מותר לו – הוא כעת עני, אך לאחר מכן חובה עליו להחזיר לעניים את השווי הכספי של המתנות שהוא קיבל.
- ב. מותר לו, ואינו חייב להחזיר את השווי הכספי לאחר מכן.
- ג. מחלוקת תנאים במשנה.
- ד. מותר לו לקחת בתנאי שהוא מודיע לכולם שהוא עשיר.

20. מהו 'שער כותש'?

- א. שער בכניסה לכרם.
- ב. שיער של נזיר.
- ג. שניים שאוחזים זה בשערו של זה.
- ד. עירוב של הענפים זה עם זה מעל הגדר.

21. אדם השאיר בשדה חמישה עומרים סמוכים. האם יש להם דין שכחה?

- א. אין להם דין שכחה.
- ב. תלוי בידיעה של הבעלים.
- ג. יש להם דין שכחה.
- ד. דין שכחה הוא רק בשדה קטניות.

22. מהו השיעור שקבעו חז"ל לנתינת פאה?

- א. אין שיעור מוגדר, וכל אחד נותן לפי רצונו.
- ב. אחד משישים לכל הפחות מן התבואה.
- ג. אחד ממאתיים מן התבואה.
- ד. חיטה אחת פוטר את כל היבול.

23. אדם קצר בלילה ושכח עומר בשדה. האם יש לו דין שכחה?

- א. כן.
- ב. תלוי – אם יש ירח מלא, יש לו דין שכחה, ואילו בלילות אפלים אין לו דין שכחה.
- ג. אין לו דין שכחה מכיוון שהוא לא ראה את העומר בשל החושך.
- ד. הוא יכול להתנות ולומר שכל מה שנשאר בשדה שייך לו ולא לעניים.

24. לפניך רשימות של גידולים, מאילו גידולים יש להשאיר פאה?

- א. אוג, זיתים, חלב, תאנים.
- ב. פטריות, חיטה, זיתים, תמרים.
- ג. כרשנים, ביצים, שעורים, שעועית.
- ד. תמרים, גפנים, אגוזים, שקדים.

25. שדה שתבואתה נאכלה בידי נמלים, האם חובה להשאיר ממנה פאה?

- א. כן.
- ב. לא.
- ג. הבעלים צריך להוציא את התבואה מחורי הנמלים ולתת ממנה לעניים.
- ד. כשהבעלים רואה שהנמלים מתחילות לקחת מן התבואה, הוא חייב לקצור אותה במהירות ולהשאיר פאה לעניים.

26. כיצד מותר לקצור את הפאה?

- א. במכונת קצירה בלבד.
- ב. תלישה בידיים בלא כלי עבודה.
- ג. קציר באמצעות כלי עבודה כגון מגל או קרדום.
- ד. ניעור התבואה ואיסוף הגרעינים שנפלו.

27. מתי יכולים שותפים לתת פאה אחת מן היבול ומתי עליהם לתת שתי פאות?

- א. חיוב הפאה הוא על האדם, לכן תמיד חובה שייתנו שתי פאות.
- ב. פאה אחת – כשהם שותפים בכל האילנות; שתי פאות – כשחילקו ביניהם את האילנות.
- ג. הם צריכים למנות זה את זה לשליחים ולתת פאה אחת בלבד.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.

28. האם מותר לתת לבעלי חיים לאכול מן התבואה לפני שהפרישו ממנה תרומות ומעשרות?

- א. אסור, הראיה היא מחמורו של רבי פנחס בן יאיר שלא אכל לפני שעישרו את התבואה.
- ב. אין הבדל בין בני האדם לבעלי החיים, וכשם שאסור לבני אדם לאכול מן התבואה, אסור גם לתת ממנה לבעלי חיים.
- ג. מותר לתת לבעלי חיים לאכול מן התבואה באופן עצמאי, אך אסור להגיש להם אותה באופן מכוון לפני שעישרו אותה.
- ד. לפני המירוח מותר לתת לבעלי חיים גם אכילת קבע.

29. עומר שנאסף על מנת למכרו ולאחר מכן נשכח, האם יש לעומר זה דין שכחה?

- א. יש לו דין שכחה, כדין כל עומר שהושאר בשדה.
- ב. לעומר גדול יש דין שכחה לעומר קטן אין דין שכחה.
- ג. אם הוא נזכר לאחר שעה, אין לו דין שכחה; אם נזכר לאחר יומיים, יש לו דין שכחה.
- ד. אין לו דין שכחה, ומותר לבעלים לקחת אותו.

30. אילו דברים נכללו במשנה בתור דברים שאין להם שיעור?

- א. חלה, ביכורים, מעשר שני ומעשר עני.
- ב. ביכורים, ריאיון, חגיגה ותרומות ומעשרות.
- ג. ביכורים, פאה, תלמוד תורה וגמילות חסדים.
- ד. צדקה, תפילה, פאה וחלה.

| שאלות מחוברת המונחים |

31. הביטוי: 'האוג... משיאדימו' מוזכר במשניות סדר זרעים בנוגע ל:

- א. הפיכת פירות האוג הצהובים לאדומים לעניין זמן החיוב במעשרות.
- ב. הפיכת העלים הירוקים לאדומים לעניין שימוש בבורסקאות.
- ג. פטור פירות האוג מחובת דמאי.
- ד. זמן היתר קציצת שיחי האוג בשביעית.

32. באיזה הקשר נזכרו זרעי אורן ירושלים בתור זיהוי של צמח במסכת שביעית?

- א. בנות שוח. נאמר עליהן כי שביעית שלהן היא שנתיים אחרי השמיטה, ואכן לזרעי האורן לוקח שלוש שנים להבשיל.
- ב. בנות שוח. נאמר עליהן כי אסור לחרוש סביבן בערב שביעית עד העצרת, ואכן לאורן חריש מועיל עד ראשית הקיץ.
- ג. כרשינים, שהם מאכל בהמה ובכל זאת שביעית חלה עליהם.
- ד. כרשינים, שהם מין קטנית הנאכלת גם בתרמילה, ולכן קדושת שביעית חלה גם על התרמילים.

33. מדוע מגדלים אבטיחים בבקעת בית נטופה בתור גידול קיץ?

- א. מבחינה רפואית, האבטיחים טובים במיוחד בזמן שחום הקיץ שורר בגליל התחתון.
- ב. בחורף הבקעה מוצפת ובקיץ אין בה מקורות מים רבים.
- ג. על מנת שלא לפגוע במתקני המוביל הארצי שבבקעה.
- ד. היה נוח לשגרם לשוקי מדינות האזור בגלל הדרכים החשובות שעברו בבקעה זו.

34. במשנה הגבול בין הגליל העליון לגליל התחתון הוא על בסיס:

- א. גאוגרפי-יישובי.
- ב. אתני-לאומי.
- ג. בוטני.
- ד. תשובות א וג' נכונות.

35. מהו איסור כלאי האילן?

- א. הרכבת שני מיני עצים שונים.
- ב. האבקת הפרחים של שני מיני עצים שונים.
- ג. עירוב ענפים של שני מיני עצים שונים.
- ד. זריעת תבואה ליד גפנים.

36. תפקיד החריש במטעים – סמן את התשובה שאיננה נכונה:

- א. הכשרת הקרקע סביב העץ למעבר נוח של החקלאי.
- ב. אספקת חמצן למיקרואורגניזמים שבקרקע ולשורשי האילן.
- ג. סילוק עודפי פחמן דו-חמצני הנצברים בקרקע.
- ד. סילוק עשבי בר המתחרים באילנות על המים והמזון.

37. יהודה המוזכרת במשנה היא:

- א. נחלת שבט יהודה כפי שהיא מופיעה בספר יהושע.
- ב. גבולות המדינה החשמונאית של ימי הבית השני.
- ג. אזור הר חברון של ימי חז"ל בלבד.
- ד. כינוי לאחד משלושת החבלים היהודיים שבהם התרכז רוב היישוב היהודי בימי חז"ל.

38. הזיהוי המקובל לכוי הוא ג'אמוס (תאו). הסיבה לכך היא:

- א. הג'אמוס הוא בעל חיים מבוית למחצה.
- ב. קרניו האימתניות הופכות אותו לבעל חיים בעל מראה אגדתי.
- ג. מנהגו לשכון במקווי מים הקשה על בחינה שלו מקרוב כדי לבדוק האם הוא חיה או בהמה.
- ד. בשפות שמיות עתיקות כוי – משמעותו 'חבר'; ושמו מלמד על נטייתו של הג'אמוס להיות בחברת בני אדם.

39. סמן את האמירה הנכונה בנוגע לכזיב:

- א. היא חו"ל לגמרי ופטורה ממצוות התלויות בארץ.
- ב. היא מחוץ לגבול עולי בבל אך בתוך גבול עולי מצרים, ולכן מעמדה לעניין המצוות התלויות בארץ מורכב.
- ג. זו העיר המערבית הראשונה שגבול ארץ ישראל הצפוני נתקל בה.
- ד. לא היו בה יהודים כלל.

40. הכרשינים הם:

- א. צמח הראוי למאכל אדם.
- ב. צמח הראוי למאכל בהמה.
- ג. צמח המשמש בדרך כלל למאכל בהמה, ובשעת הדחק משמש גם למאכל אדם.
- ד. צמח המשמש בעיקר לעזר בתעשיית העורות.